

Wyrobisz, Andrzej

„III Janowieckie Spotkania Historyczne.
„Mecenat kulturalny Firlejów”.
„Firlejowie w tradycji lokalnej
lubelszczyzny”, Janowiec nad Wisłą
2001 : [recenzja]

Przegląd Historyczny 93/3, 374

2002

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych, tworzonej przez Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został opracowany do udostępnienia w Internecie dzięki wsparciu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach dofinansowania działalności upowszechniającej naukę.

III Janowieckie Spotkania Historyczne. „Mecenat kulturalny Firlejów”. „Firlejowie w tradycji lokalnej lubelszczyzny”, materiały sesji naukowej 2 czerwca 2001, „Towarzystwo Przyjaciół Janowca”, Janowiec nad Wisłą 2001, s. 196.

Z inicjatywy działającego już od wielu lat i bardzo aktywnego Towarzystwa Przyjaciół Janowca, przy współudziale Urzędu Gminy w Janowcu oraz Muzeum Nadwiślańskiego w Kazimierzu Dolnym i Muzeum–Zamku w Janowcu, 2 czerwca 2001 odbyły się III Janowieckie Spotkania Historyczne. Materiały z tej sesji naukowej zostały opublikowane w osobnym tomiku dzięki wsparciu finansowemu województwa lubelskiego. Podobnie jak dwa poprzednie, odbyte w 1999 i 2000 r., spotkania te były całkowicie poświęcone historii rodziny Firlejów, w sposób szczególnie związanej z przeszłością Janowca i Lubelszczyzny. Tym razem zajęto się przede wszystkim mecenatem kulturalnym tej magnackiej rodziny. Organizatorzy zapewnili sobie współpracę znanych historyków z kilku wyższych uczelni i instytutów naukowych z Warszawy i Lublina, dzięki czemu sesja była interesująca i stała na wysokim poziomie, uniknięto również tak częstych w przypadku lokalnych inicjatyw amatorszczyzny i dyletanctwa.

Najobszerniejszy i najbardziej interesujący jest tekst Jerzego D e n e k i o mecenacie literackim Firlejów w XVI i XVII w. (jest to skrót rozprawy doktorskiej przygotowanej na Uniwersytecie Marii Curie–Skołodowskiej w Lublinie). Również bardzo interesujący jest referat Mariana C h a c h a o propagowaniu w Europie w XVI i XVII w. wiedzy o rodzinie Firlejów oraz jego prawdziwej i legendarnej przeszłości. Ciekawe, czy inne magnackie rodziny w podobny sposób dbały o międzynarodową sławę? Teresa Z a r ę b s k a przedstawiła działalność urbanistyczną Firlejów w XVI w., podkreślając ich zasługi we wprowadzaniu do Rzeczypospolitej założeń urbanistyki renesansowej i postulując dokładne jej zbadanie. Jerzy K o w a l c z y k podsumował stan wiedzy o pracach wykonanych dla Firlejów w Janowcu przez najwybitniejszego architekta i rzeźbiarza czynnego w Polsce w drugiej połowie XVI w., Santi Gucciego, dorzucając własne ustalenia i przemyślenia na ten temat. Ogólne uwagi na temat mecenatu w Polsce w XVI w. i udziału w nim Firlejów przedstawił Witold K ł a c z e w s k i, zaś Irena R o l s k a omówiła mecenat prymasa Henryka F i r l e j a. Uzupełnia tom opracowana przez Pawła J u s s i a k a informacja o dotyczącej Firlejów zawartości akt z dawnej Biblioteki Ordynacji Zamojskiej oraz komunikat Marii K o z i o ł i Ewy S ę d z i m i e r z o tradycjach firlejowskich w Lubartowie, zawierający m.in. interesującą wiadomość o realizowaniu w tamtejszych szkołach autorskich programów nauczania historii obejmujących historię lokalną.

W sumie dzięki Towarzystwu Przyjaciół Janowca oraz jego niestrudżonym działaczom, Leszkowi Kwaskowi i Andrzejowi Szymankowi, wspieranym radami Ryszarda Szczygła, otrzymaliśmy kolejny tom zawierający teksty nie tylko interesujące i dobrze służące popularyzacji wiedzy historycznej, ale mające też duży walor naukowy. Ten krzepiący przykład pokazuje, że w czasach przynębiającego upadku polskiej nauki, zwłaszcza humanistyki, można uczynić dla tej nauki coś pożytecznego, nawet na poziomie lokalnym, dzięki wytrwałości regionalnych działaczy i życzliwości miejscowych władz.

A. W.

Stanisława księcia Poniatowskiego Diariusz podróży w roku 1784 w kraje niemieckie przedsięwziętej, wyd. Jacek W i j a c z k a, Wydawnictwo Akademii Świętokrzyskiej w Kielcach, Kielce 2002, s. 271.

Autorem diariusza jest Stanisław P o n i a t o w s k i (1754–1839), ulubiony bratanek ostatniego króla Polski, Stanisława Augusta Poniatowskiego, który widział w nim swego następcę. Starannie wykształcony, o rozległych zainteresowaniach i dużej wiedzy, był jednak niezbyt zręczny jako polityk sejmowy. W 1784 r. został